"De Vergulde Swaen"

Mededelingenkrant
Historische Vereniging Zwijndrecht

17e jaargang • nummer 1 (63) • maart 2020

verleden dat herleeft, is altijd toekomst...

Oudheidkamer *De Vergulde Swaen* - Rotterdamseweg 53-55 - Tel. 078 - 612 56 81 - **www.swaen.org**
Tevens secretariaat van de Historische Vereniging Zwijndrecht

Van de voorzitter

Het is alweer februari als ik dit schrijf. Dat betekent dat de Algemene Ledenvergadering weer voor de deur staat. Mooi moment om stil te staan bij de evenementen die ons wachten.
Dit jaar is een jubileumjaar voor de viering van onze bevrijding. Het is inmiddels 75 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog is beëindigd en dat kunnen we niet zomaar voorbij laten gaan. Daarom zullen we in maart een expositie houden over deze gebeurtenis.
Samen met de stichting Diverz werken wij mee aan een boek over gemeenten in Zuid-Holland, waarin door middel van een kenmerkende foto en een gedicht een gemeente wordt weergegeven. Verder hebben we nog een hoop zaken te melden. Allereerst is de eerste fase van ons project met Stichting Kasteel Develstein opgeleverd. Afgelopen zomer is bij de locatie Develstein op het eilandje een Archeoscoop geopend. Zijn jullie al wezen kijken? In dezelfde fase was ook een wat uitgebreidere presentatie over Develstein opgenomen in onze collectie. Verderop in dit blad kunt u hier meer over lezen. In januari hebben we proefgedraaid met een educatie-project op Zwijndrechtse basisscholen. De leerlingen van groep 6 van basisschool de Dolfijn, locatie Perkstraat, mochten dienen als proefkonijn. In drie lessen leerden zij meer over de geschiedenis van Zwijndrecht en in de vierde les gingen zij naar de Lindtse kerk. Aan het eind van iedere les mochten de leerlingen op- en aanmerkingen maken op de lessen en op basis daarvan is het project verder aangescherpt.
De leerlingen waren ontzettend enthousiast. Vanaf april zullen de lessen ook op andere scholen gegeven worden. Wordt vervolgd!
Ten slotte starten we na de zomervakantie met een expositie over 100 jaar Het Geklank des Konings.
U begrijpt dat er genoeg te doen is en dat we onze handen vol hebben. Combineer dat met het vertrek van zowel onze penningmeester als onze secretaris, dan begrijpt u dat we zitten te springen om nieuw (jonger) bloed, zodat we ons bestuur een nieuwe impuls kunnen geven. Zin om mee te doen?

Kees Klootwijk,
Voorzitter HVZ

Uitnodiging Algemene Ledenvergadering HVZ woensdag 25 maart 2020

Het bestuur van de Historische Vereniging Zwijndrecht nodigt u uit voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op woensdag 25 maart 2020.
De vergadering wordt gehouden in de bovenzaal van de *De Vergulde Swaen*, Rotterdamseweg 53-55, Zwijndrecht.
Aanvang 20.00 uur. Inloop vanaf 19.30 uur.

Agenda Algemene Ledenvergadering 25 maart 2020

1 Opening en mededelingen bestuur
2 Verslag ledenvergadering van 20 maart 2019
3 Jaaroverzicht secretaris
4 Jaaroverzicht penningmeester
5 Verslag Kascontrolecommissie, heren Leusink en Van der Helm
6 Financiën en begroting 2020
7 Jaarplanning
8 Rooster van aftreden penningmeester en secretaris, **beiden niet herkiesbaar**.
9 Rondvraag
10 Sluiting
11 Drankje in de gelagkamer

Betaling Contributie HVZ 2020

Bij deze mededelingenkrant is de acceptgirokaart ingesloten. Fijn dat we in 2019 van velen daarbij ook een extra gift mochten ontvangen, bovenop de standaard contributie van € 15,00. De Historische Vereniging is ANBI-gecertificeerd, hetgeen betekent dat extra giften aftrekbaar zijn van de belasting.
Ook voor 2020 geldt: elektronisch betalen spaart bankkosten! Ons IBAN nummer bij de bank is : **NL98 INGB 0000 1364 81**.

Bram Schenkel,
Penningmeester HVZ

Jaarverslag 2019 van de secretaris Historische Vereniging Zwijndrecht

Verslag van de activiteiten en exposities, die in het jaar 2019 door de Historische Vereniging werden georganiseerd.

Publieksactiviteiten

De mededelingenkrant is in 2019 drie keer verschenen en werd zoals gebruikelijk door onze vrijwilligers bezorgd.

Exposities

In 2019 werden drie exposities gehouden. De expositie *In Rook Opgegaan* over onder andere de sigarenmakers, die in het begin van de vorige eeuw in Zwijndrecht werkzaam waren, trok veel publiek. Deze expositie liep tot en met maart 2019.
Ook werd er nog een lezing gegeven over snuiftabak en deze werd bezocht door ongeveer veertig mensen.
In verband met het 100-jarig bestaan van gymnastiekvereniging *O&O* werd een expositie gehouden van 30 maart tot en met 27 oktober 2019.
Tenslotte was er de tentoonstelling over *Alice in Wonderland* met objecten uit particulier bezit. Deze randtentoonstelling werd aangevuld met foto's van *Historisch Zwijndrecht* en fotoboeken met oude foto's van Zwijndrechtse families. Deze expositie is inmiddels afgelopen.

Wintervoorleesavonden

Zoals gebruikelijk worden elk jaar in de periode februari tot en met begin maart de Wintervoorleesavonden georganiseerd. In 2019 waren dat vijf avonden en één voorleesmiddag. De organisatie is ieder jaar in handen van Klazien Odekerken.

Bezoek scholen

Zoals elk jaar hebben we ook in 2019 basisschoolleerlingen mogen ontvangen. Onze vrijwilliger J. van der Molen vertelt de leerlingen een mooi verhaal over de geschiedenis van Zwijndrecht. Daarna doen zij nog een puzzeltocht door het pand.

Vrijwilligers

De vereniging heeft veel enthousiaste vrijwilligers, die allerlei taken vervullen. Zonder vrijwilligers kan een vereniging niet draaien. Namens het bestuur willen we de vrijwilligers bedanken voor het bezorgen van de mededelingenkrant, het begeleiden en organiseren van de exposities en de voorleesavonden. Daarnaast moeten we ook noemen: de bouw- en klusploeg, de cateraars en de balie- en barmedewerkers op de openingsdagen van *De Vergulde Swaen*. Zonder hun instelling en enthousiasme kan de Historische Vereniging Zwijndrecht onmogelijk bestaan.

Bestuur

Het bestuur, bij monde van de voorzitter, had in de Algemene Ledenvergadering de vraag gesteld of er leden zijn, die zich wilden aanmelden voor de functies van penningmeester en secretaris. De reacties bleven helaas uit. De aftredende bestuursleden zijn nog aangebleven.

Zonder een voltallig bestuur kan een vereniging niet draaien.
De leden dienen er echter rekening mee te houden dat deze bestuursleden in 2020 zullen terugtreden.
Welke leden melden zich aan voor de twee genoemde functies?

Werkgroepen

De werkgroepen binnen onze vereniging zijn heel belangrijk Zonder deze werkgroepen kunnen de kerntaken van de vereniging niet worden uitgevoerd.
Allereerst is er de W.I.R. (Werkgroep Inventarisatie en Registratie) onder leiding van Kees Klootwijk en Siem Zoutewelle, die met hun medewerkers alle (binnenkomende) objecten registreert, digitaliseert en archiveert.
Ook is er de afdeling Genealogie van Geke Hams en Bert van Es. Zij zijn iedere eerste woensdagmiddag en iedere derde dinsdagavond van de maand aanwezig in *De Vergulde Swaen* om belangstellenden van dienst te zijn.
De evenementen in de Gelagkamer worden verzorgd door de cateraars. Zij staan klaar om de gasten van de feestjes en partijen tiptop te verzorgen.
De jaarlijkse exposities en lezingen worden door de Werkgroep Exposities en Lezingen onder leiding van Klazien Odekerken vastgesteld en georganiseerd. De bouw- en klusploeg helpt met de opbouw en opruimen van de gehouden exposities.

Bezoekers- en ledenaantallen

In 2019 ontving de Oudheidkamer *De Vergulde Swaen* in totaal 2209 bezoekers. Hiervan bezochten o.a. 1018 bezoekers de exposities en 161 bezoekers waren te gast bij lezingen en de wintervoorleesavonden.
Het ledenaantal bleef ten opzichte van 2018 stabiel.

Rob Kaim,
Secretaris HVZ,
januari 2020

Daan Groeneveld schilderde een nieuw voor-het-raam-bordje, helemaal in stijl.

Notulen van de Algemene Ledenvergadering van de Historische Vereniging Zwijndrecht, gehouden 20 maart 2019

Aanwezig 39 personen, met kennisgeving afwezig 2 personen. Na het welkomstwoord van de voorzitter is de vergadering geopend. We beginnen met de mededelingen van het bestuur. Eén gegadigde heeft zich gemeld voor de functie van penningmeester. Deze heeft zich helaas ook weer afgemeld.
De voorzitter vraagt tijdens de vergadering dringend om nieuwe bestuursleden, aangezien twee bestuursleden aftredend zijn en zich niet herkiesbaar stellen.

Verslag ledenvergadering van 28 maart 2018

De voorzitter begint bij dit agendapunt met de aandacht voor de leden, die ons in het afgelopen jaar ontvallen zijn. Hij vraagt de aanwezigen van de vergadering om één minuut stilte.
Voorts wordt de aanwezigen medegedeeld dat de vereniging een nieuw bestuurslid heeft voor de functie van PR & Communicatie. Dit bestuurslid is vanaf april 2018 in functie. Na het verslag te hebben doorgenomen en er geen bezwaren of opmerkingen zijn vastgesteld, is het goedgekeurd.

Jaaroverzicht secretaris

De leden hebben het jaarverslag van de secretaris in de mededelingenkrant kunnen lezen. Er waren geen op- en/of aanmerkingen en het is goedgekeurd. Opmerking van de voorzitter: De mededelingenkrant verschijnt voortaan drie keer per jaar in plaats van vier keer per jaar.

Jaaroverzicht penningmeester

De penningmeester geeft uitleg over de balans, verlies- en winstrekening en de boekenvoorraad in 2018.
Het jaar 2018 werd afgesloten met een positief resultaat.

Verslag kascommissie

De kascommissie heeft de boekhouding gecontroleerd en deze is akkoord bevonden. De penningmeester wordt décharge verleend. De kascommissie wordt bedankt voor het gedane werk. De heer W. Booij treedt af als lid van de kascommissie en de heer B. Leusink mag nog een jaar door. Als nieuw kascommissielid is benoemd de heer van der Helm.

Financiën en begroting 2019

De penningmeester heeft de begroting voor 2019 uitgelegd. Ten opzichte van 2018 is daar weinig verandering in gekomen.

Jaarplanning 2019-2020

We gaan door met dezelfde ideeën en planning waarmee de vereniging in 2018 is begonnen. Boerderij 't Hoff staat nog steeds op de rol. Kasteel Develstein krijgt een nieuwe ondergrondse tentoonstelling. Momenteel wordt er volop gebouwd. Probleem is de bereikbaarheid. Het eiland waarop de contouren van Kasteel Develstein staan, is alleen geopend tijdens de schooluren. Daar moet nog een oplossing voor worden gevonden. De Pietermankerk verkeert financieel in zwaar weer. De HVZ is verzocht te bemiddelen in de aanvraag van subsidies.

Rooster van aftreden

De penningmeester en de secretaris zijn aftredend. Zij stellen zich niet herkiesbaar. Wie voelt zich geroepen om een van deze bestuursfuncties in te vullen? Meld u aan. Bij de rondvraag waren er geen vragen. De vergadering werd gesloten.

Zwijndrecht, 21 maart 2019,
Rob Kaim,
Secretaris a.i. HVZ

Afscheid Gerda Dorsman

Op de nieuwjaarsreceptie van De Vergulde Swaen op 8 januari 2020 hebben we afscheid genomen van de legendarische Gerda Dorsman. Zo lang de Historische Vereniging Zwijndrecht in het pand aan de Rotterdamseweg is gehuisvest, zo lang is ook Gerda daar als vrijwilligster aan het werk geweest. Als u dan weet dat we het pand betrokken in het eerste jaar van de 21e eeuw dan zijn er zomaar 19 jaren voorbij gegaan.
Het aantal mensen dat Gerda met alle andere medewerkers heeft voorzien van een drankje, een hapje, broodmaaltijd enz. moet heel veel geweest zijn. Als ik moet schatten, denk ik aan ongeveer 15.000 personen. De gezelligheid van de bijeenkomsten werd altijd erg gewaardeerd en dat hoor je nog steeds. Een belangrijk onderdeel van een feestje was de *after party*. Als de genodigden waren vertrokken en de boel opgeruimd, werd er even lekker uitgezakt met de medewerkers. Niet alleen Gerda was er jarenlang, maar ook andere familieleden zorgden voor de bezetting. Haar schoonzus Aria was bijna altijd van de partij met haar man Fred, die als gastheer de mensen ontving bij binnenkomst. In dit verband wil ik tevens de jarenlange samenwerking met Daan Groeneveld noemen, die haar met raad, maar vooral met daad terzijde stond. Het bestuur van de Stichting wil Gerda dan ook heel hartelijk bedanken voor al die jaren waarin zij de catering verzorgde en zodoende een belangrijke financiële bijdrage leverde aan De Vergulde Swaen.

Namens het bestuur, Clement Blacquière.

Nieuwe contactpersonen voor de horeca
Barry van Namen, tel. 078 6122894 of 06 18093346; e-mail: **bsg@bsgservices.nl**
Suze Blacquière, tel. 078 6122294; e-mail: **cjblacquiere@kpnmail.nl**

Project Develstein

Op 22 januari van dit jaar werd de samenwerking tussen de Historische Vereniging Zwijndrecht en de Stichting Kasteel Develstein in het kader van het *Project Archeoscoop* afgerond. Het doel van dit project was om op het eilandje van kasteel Develstein een ondergrondse vitrine te plaatsen, waarin allerlei archeologische vondsten tentoongesteld zouden worden. In juli van het vorige jaar vond de feestelijke opening plaats van deze archeoscoop. Sindsdien is het eilandje vrij te bezichtigen doordeweeks, wanneer de school geopend is.

Een ander onderdeel van dit project was om bij de Historische Vereniging eveneens een mini-tentoonstelling op te zetten. Hier is in de afgelopen maanden veel energie in gestoken. Zo zijn er diverse bezoeken gebracht aan het Provinciaal Archeologisch Depot van Zuid-Holland in Alphen aan den Rijn. Dit instituut was bereid diverse vondsten, die tijdens archeologisch onderzoeken in 2016 zijn gedaan, beschikbaar te stellen. Ook hadden Alexandre van den Berg en Kees van der Leer nog materiaal van Develstein in hun bezit. Inmiddels is al dit materiaal te bewonderen in de vitrinekast, die geheel is ingericht door Alexandre (waarvoor dank!). In combinatie met de maquette van Develstein en enkele afbeeldingen is de *genealogie-afdeling* nu ook een echt *Develstein-hoekje* geworden.

Tot slot is bij het project ook een tablet inbegrepen. Op deze tablet komt niet alleen informatie over het kasteel Develstein en haar eigenaren, maar ook over alle vondsten die in de vitrinekast te bewonderen zijn. Binnenkort kunnen bezoekers gebruik maken van deze tablet. Tot die tijd kunt u alvast de vele archeologische topstukken in de vitrinekast bewonderen, die dateren uit de veertiende tot de negentiende eeuw.

Maurice de Jongh (links) krijgt namens de Historische Vereniging Zwijndrecht de tablet aangeboden door Stichting Kasteel Develstein.

Een blik in de vitrinekast.

75 jaar bevrijding

In het kader van 75 jaar bevrijding vinden er in de Vergulde Swaen in de maanden maart, april en mei verschillende activiteiten plaats.

Van 21 maart t/m zondag 12 juli: tentoonstelling: **Van de oorlog bevrijd**.

Lezingen:

1e lezing: Leo en Dick van Driel, woensdag 1 april.
Houten wielen, stalen zenuwen. Hoe Jan van Driel vele levens redde.

2e lezing: Frans Meijer, woensdag 15 april.
Het leven van apotheker Meijer.

Opgeven bij Klazien Odekerken.

Gedenkwandelingen:

Gedenkwandeling Stolpersteine, zaterdag 18 april.
De wandeling, die ongeveer een uur duurt (2 km lang), begint bij de Vergulde Swaen en eindigt in de oude Raadzaal van het Gemeentehuis bij het Joods monument. Hier staat koffie en thee klaar. De groepen wandelen langs de Stolpersteine. Bij elk adres wordt iets verteld over de voormalige Joodse bewoners.

We starten tussen *13.30 uur* en *15.45 uur*. De groepen worden ingedeeld. De kosten zijn *€ 2,00*. Dit bedrag kan worden afgerekend aan de balie in de Vergulde Swaen.

Aanmelden bij: ***info@stolpersteine-zwijndrecht.nl.***

De Toorts Update

In de vorige mededelingenkrant is uitgebreid stilgestaan bij het monumentale pand van de voormalige school *de Toorts* aan de Frans Halsstraat. De gemeente, alsmede de projectontwikkelaar, hebben ervoor gekozen het pand te renoveren en om te bouwen tot een aantal appartementen. De Historische Vereniging Zwijndrecht was verheugd over het feit dat dit bijzondere gebouw behouden blijft, maar had ook nog wel een aantal vragen. Onder meer was er de vraag of het mozaïek, dat zich bevindt op de uitbreiding van de voormalige school, niet behouden kon blijven. Inmiddels is op deze vraag een antwoord gekomen.

Het behouden van het mozaiek bleek voor de projectontwikkelaar en de gemeente Zwijndrecht een te kostbare onderneming. Dit heeft mede te maken met de staat waarin dit zich bevindt, vooral omdat er jarenlang klimop overheen is gegroeid. Daarnaast is het stucwerk, waarop de afbeelding zich bevindt, direct op de buiten-

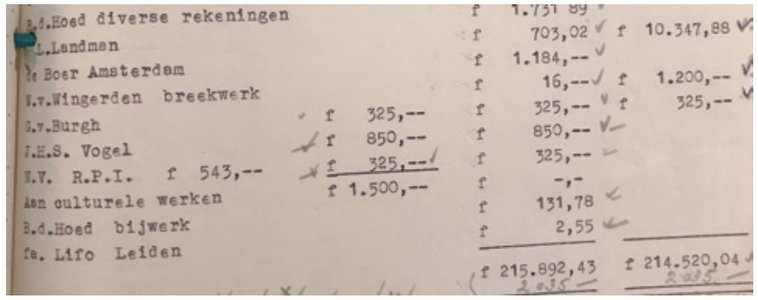

B.d.Hoed diverse rekeningen		f 1.731 89	
L.Landman		f 703,02	f 10.347,88
de Boer Amsterdam		f 1.184,--	
N.v.Wingerden breekwerk		f 16,--	f 1.200,--
G.v.Burgh	f 325,--	f 325,--	f 325,--
J.H.S. Vogel	f 850,--	f 850,--	
N.V. R.P.I. f 543,--	f 325,--	f 325,--	
Aan culturele werken	f 1.500,--	f -,-	
B.d.Hoed bijwerk		f 131,78	
fa. Lifo Leiden		f 2,55	
		f 215.892,43	f 214.520,04

In deze lijst van betalingen zien we onder meer een bedrag aan een zekere G. van Burgh. Daarnaast worden ook de N.V. R.P.I. en J.H.S. Vogel genoemd, die het kunstwerk waarschijnlijk hebben vervaardigd.

Het mozaiek, dat helaas niet behouden kan blijven, maar wellicht wel op een eigentijdse manier terug zal komen op de gevel van de Toorts.

gevel gesmeerd. Dit maakt het uitermate moeilijk om het geheel zonder te beschadigen van de gevel af te halen. Er is dan ook voor gekozen het mozaïek niet te behouden. Wel zijn we nog in overleg om de afbeelding op de kopse kant van het gebouw terug te laten komen, wellicht in een eigentijdse versie.

Overigens, in het voorgaande artikel stelden wij ook een aantal vragen over het mozaïek. Zo wilden we weten wie de maker was. Het zag er lang naar uit dat we hier geen antwoord op zouden krijgen. Een oproep in de krant, op de facebookpagina Oud-Zwijndrecht en contacten met het Develstein College leverden namelijk niets op. Uiteindelijk kwam Bas Los met het verlossende woord. Zijn oudere zus en broer zaten op deze school toen het kunstwerk onthuld werd. Het ontwerp kwam van een docent van de Toorts, namelijk dhr. Van den Burgh. Een markante persoonlijkheid, die verantwoordelijk was voor de creatieve vakken. Zo liep hij rond in een drollenvanger. In de archieven staat inderdaad ook deze naam vermeld, evenals twee bedrijven die het kunstwerk gemaakt hebben. Hiermee is in ieder geval dit raadsel opgelost.

Wintervoorleesavonden 2020

Inmiddels is het zeventiende seizoen van de Wintervoorleesavonden afgelopen. De serie avonden werd goed bezocht en daarmee kunnen we dit seizoen zeker succesvol noemen. In de nostalgische sfeer van de intieme stijlkamer namen zes gastlezers de luisteraars mee naar verhalen met allerlei thema's.
Op woensdag 5 februari werd het spits afgebeten door René van den Berg. Het socialisme kwam aan bod met prachtige verhalen uit de onderste kant van de samenleving, gezien door de ogen van Herman Heijermans, Jan Mens en Anton Coolen. Woensdag 12 februari nam Karin Theunissen plaats bij de open haard met *En toen Sheherazade? En toen?* uit de verhalen van Duizend-en-een-nacht.
Op woensdag 19 februari las Dana Gooijer *Alice in Wonderland*. Vooraf werd een bezoek gebracht aan de randexpositie *Alice in Wonderland*, waarbij Hill de Jong, verwoed Alice-verzamelaar, de rondleiding verzorgde en de relatie tussen (de bestaande) Alice en de succesvolle auteur Lewis Caroll toelichtte. Voor woensdag 26 februari had Ronald Roël een mooie selectie gemaakt. Hij las o.a. Frits Spits, Roué Verveer, Youp van 't Hek en Mohammed Benzakour.
Woensdag 4 maart was de avond van Felix Heijnen en hij las gedeeltes voor uit *Het Geheim* van Anna Enquist.
Op deze avond werd het voorlezen afgewisseld met muzikale intermezzo's door Pauline Boon-van den Blink op klarinet.
Dinsdagmiddag 10 maart mocht Fred Ligthart de Wintervoorleesavonden afsluiten met het pikante verhaal *De dame met het hondje* van Tsjechov.

De Terugblik van Sonja Lagendijk (1947)

De rode draad in mijn leven is het gebrek aan scholing

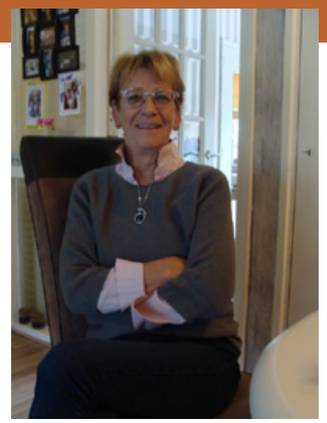

Sonja nu.

Opa en oma Van Riemsdijk.

Daar zit Sonja dan. Zij heeft een gezellige flat aan de Saturnusstraat in Zwijndrecht. Ik zie een bijdehandte, opgewekte vrouw en zij vertelt mij dat ze hier sinds 1991 woont. Alleen. Na haar scheiding.

Ik heb vier kinderen en woonde met mijn man tot de scheiding aan het Slagveld.

Tot mijn pensioen werkte ik 12 jaar lang in de bibliotheek van Zwijndrecht en Dordrecht.
Dat ik daar zo lang bleef, had ik te danken aan Jacqueline Los van de Sociale Dienst. Ik kreeg namelijk een Melkertbaan vanwege een nekhernia. Zo'n baan werd door het Rijk betaald en dan mocht je niet te veel verantwoordelijkheid krijgen – daarvoor was ik te goedkoop. Maar ik deed het werk goed, was handig met de computer en ik vond het leuk om klanten te helpen met zoeken naar bepaalde boeken.
Dat paste niet in het plaatje van een Melkertbaan.
Maar Jacqueline nam het voor mij op, omdat ik normaal functioneerde en daarom kon ik blijven.

En vóór die bibliotheektijd?

Toen werkte ik 13 jaar bij de slagerij van Torro in winkelcentrum Walburg. Dat beviel mij absoluut; ik kon goed met klanten omgaan!
En voor dié tijd moest ik mijn hoofd 6 jaar lang boven water houden door het schoonmaken van kantoren na sluitingstijd of schoonmaken in de nieuwbouw. Dat waren 6 zware jaren.

Verder terug in de tijd; waar woonde je toen je pas getrouwd was?

In 1966 móesten wij trouwen en vanaf die tijd woonden wij acht jaar in een krot op het Slagveld.
Er kwamen meer kinderen en mijn opa, Jan van Riemsdijk, een fanatieke PvdA- man, zei mij: *Je gaat maar naar de dijk, daar woont wethouder Horsman van de PvdA, ik ken hem goed, en je zegt tegen hem dat je een huis moet hebben*. Dat deed ik, mét resultaat. Dat was een nieuwbouwwoning op de hoek Schoolstraat/ Slagveld. Maar mijn huwelijk ging kapot.

Wat was voor jou de mooiste tijd?

Mijn lagereschooltijd. In die tijd woonde ik met mijn ouders en vier broers in de Da Costastraat nummer vijf, het gedeelte dat afgebroken is vanwege de bouw van de Drechttunnel in 1972.
De toenmalige openbare Jan Ligthartschool waarop ik zat staat nu nog steeds in de Anna Palownastraat bij de Onderdijk in Zwijndrecht en wordt o.a. gebruikt voor het repeteren van muziekkorps Jong Holland. Ik liep daar in de vijftiger jaren iedere dag naartoe en ging ook tussen de middag lopend heen en weer naar huis. Ik kwam altijd langs de gasfabriek onderaan de dijk waar mijn opa van Riemsdijk van moederskant werkte. De gasfabriek is 60 jaar geleden afgebroken.
Lenie Voster was mijn vriendin; zij woonde met haar ouders boven het zaaltje De Hoop op de dijk. Samen haalden wij kattenkwaad uit; het was onze lust en ons leven.

Lopen over de boomstammen in het water.

Wij speelden onder andere bij het Balkengat. Daar lagen tóen boomstammen in het water die overzee waren aangevoerd uit bijvoorbeeld Scandinavië. Wij liepen over die boomstammen. Levensgevaarlijk natuurlijk, maar dat vonden wíj niet. We werden weggejaagd en liepen dan langs villa Aurora naar houthandel van Drimmelen; uiteraard mochten wij ook dáár niet spelen. Er lagen twee stapels hout van ongeveer drie meter hoog. Ertussen zat een lat. Die lat sloegen we er tussenuit. De houtstapels vielen uit elkaar en wij vluchtten. Naar de hooizolder van Van Drimmelen. Maar Piet Hooijmeijer, de opzichter, had ons gezien en haalde de trap naar de hooizolder weg...

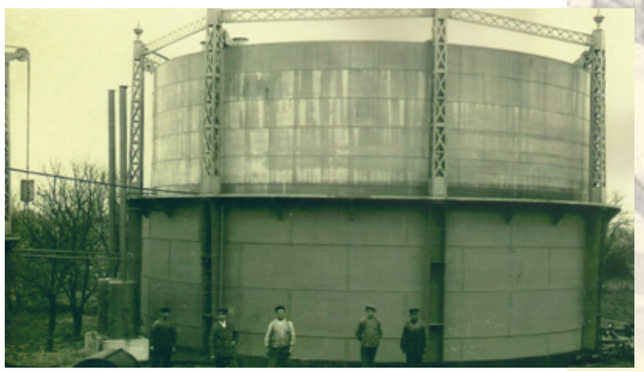

Eén van de gashouders van de gasfabriek in 1930. Collectie HVZ.

Rechts op de foto de tweede openbare lagere school aan de Lindelaan (OLS2) rond 1900. Later werd deze school de Jan Ligthartschool genoemd. Collectie RAD, Gem.Pr.nr 552_801143.

Nog meer kattenkwaad...

Later zwommen we in een haventje tussen de ratten. Dat was ter hoogte van de huidige snackbar bij de brug. In die tijd was daar een kolenwerf. Een andere bezigheid was spijkers op de rails van de trein leggen en wachten tot die plat waren gereden. Lenie's zus werkte bij de toenmalige Pullman matrassenfabriek onderaan de dijk bij het Veerplein (nu staan daar drie appartementsgebouwen). Zij trok ons via het wc-raampje naar binnen. Dan kregen we koek en drinken. En zo konden we ook weer naar buiten; uiteraard was dat voor ons verboden terrein. Vervolgens liepen wij naar de toenmalige veiling aan de Linnaeusstraat, haalden daar doorgedraaide komkommers, namen ze weer mee naar de werf van Van Drimmelen en aten ze daar op.

Je was erg ondernemend. Wat deed je na je lagereschooltijd?

Doorleren was er helaas niet bij. Ik deed negen jaar over de lagere school. Dat had een oorzaak. Op maandag moest ik mijn moeder helpen met de was. Op dinsdag was ik de hele dag aan het strijken. Mijn moeder hield van lezen en mijn vader controleerde vaak of ik alles goed deed. Bovendien nam ik mijn twee kleine broertjes mee in de kinderwagen wanneer ik met mijn vriendin eropuit ging. En dat was niet omdat ik dat zelf zo graag wilde. Mijn ouders vonden het absoluut niet belangrijk dat ik verder leerde. Zo komt het dat ik na de lagere school ging werken bij een atelier voor herenkostuums in Rotterdam. Dat ging prima. Daarna was ik inpakster bij de Victoria-fabriek in Dordrecht bij de brug (nu Maasplaza).

Hierna is de cirkel rond.

Mijn opa, Jan van Riemsdijk, had negen kinderen, was lid van de socialistische SDAP, de voorloper van de PvdA. Hij woonde met zijn vrouw en negen kinderen in de Schoolstraat achter de Bethelkerk en zat in de Gemeenteraad. Werk had hij niet. Wel een grote mond en daardoor had hij een voortrekkersrol bij de SDAP en stond hij op de barricaden bij sociaal onrecht. Hij was voor niemand bang. De gemeente wilde hem kwijt en regelde voor hem een baantje als gasfitter bij de hierboven genoemde gemeentelijke gasfabriek aan de Onderdijk. Hij accepteerde de baan en werd 69 jaar.
Nooit had hij de kans gekregen om door te leren. Sonja had zelf ook graag willen doorleren na de lagere school maar ook toen was de tijd er nog niet rijp voor in hún gezin.

Sonja 11 jaar.

De artikelenreeks ***De Terugblik*** *wordt geschreven door Carla de Klerk, vrijwilliger bij de Mededelingenkrant van de Historische Vereniging Zwijndrecht.*

Update boerderij Van 't Hoff

Al enkele jaren houdt de Historische Vereniging Zwijndrecht de ontwikkeling van de boerderij 't Hoff, bij velen ook wel bekend als de boerderij van boer Pons of de Fitness City boerderij, nauwlettend in de gaten. In samenwerking met de gemeente Zwijndrecht en de eigenaar van de boerderij, ABB Bouwgroep, is het afgelopen jaar gekeken naar in hoeverre de boerderij behouden kan blijven. Ondanks dat het gebouw geen (gemeentelijk) monument is, heeft de Historische Vereniging altijd ingezet op een nieuwe invulling van het bestaande gebouw. In december kwam dan ook goed nieuws. In de nieuwste plannen wordt de boerderij, die grotendeels in slechte staat is, herbouwd met zoveel mogelijk oude materialen. Allerlei bijzondere historische elementen, zoals de oude spanten, zullen hierin worden verwerkt. De schuur krijgt dezelfde uitstraling met het enorme rode dak.
Onder de kap komen 22 zorgkamers. Het woonhuis wordt vervangen door een modern ogende eet- en woonkamer.
De Schiedamse architect Bert Toorman, die vaker oude panden heeft gerestaureerd, is verantwoordelijk voor de nieuwe plannen.

Boerderij en woonhuis, zoals zij er nu bijliggen.

Een impressie van hoe de boerderij er in de nieuwe plannen uit komt te zien.

De Historische Vereniging Zwijndrecht is zeer content met de nieuwe plannen voor de boerderij. Het is een absolute overwinning dat een oud gebouw, in dit geval dé laatste ambachtsheerlijke boerderij in de bebouwde kom van Zwijndrecht, behouden blijft voor toekomstige generaties. Dat de boerderij daarnaast ook nog een prachtige functie krijgt, als thuisbasis voor een zorginstelling, geeft de overwinning een nog zoetere smaak. Wij hopen dat deze manier van opname van een historisch object in een stuk nieuwbouw, als voorbeeld kan dienen voor toekomstige projecten waarbij historische objecten zijn betrokken.
Wij willen dan ook de gemeente Zwijndrecht en ABB bouwgroep bedanken voor hun inspanningen.

In een volgende fase zal op het terrein archeologisch onderzoek gaan plaatsvinden. Ook dit zullen wij nauwlettend in de gaten houden.

Van de WIR

De Historische Vereniging heeft via een legaat een aantal schilderijen en pentekeningen mogen ontvangen van Clement Bezemer en A. Verhoeven. Het legaat was afkomstig uit de nalatenschap van Kees Holster, wiens vader een slagerij had op de Bruïnelaan.
Wij mochten uit handen van de broer van Kees, Wim Holster, de schilderijen in ontvangst nemen, waarvoor onze dank.

Op dit moment hebben we alweer zo´n kleine 2000 dia´s gedigitaliseerd en we gaan binnenkort beginnen met de foto´s. Er staan diverse albums en vele losse foto´s op ons te wachten. Vooral de opslag ervan vormt een behoorlijke uitdaging. Ten behoeve van de twee komende exposities (75 jaar bevrijding en 100 jaar Het Geklank des Konings) zullen we de komende weken druk bezig zijn met het zoeken naar de gewenste foto´s en objecten.

*Kees Klootwijk neemt een schilderij van de Oude of Hervormde Kerk in **nachtelijke sferen** in ontvangst van Wim Holster.*

Colofon

De Vergulde Swaen Mededelingenkrant is een uitgave van, voor en door leden van de Historische Vereniging en vrijwilligers die zich inzetten voor de Oudheidkamer. Verschijnt (minstens) 3x per jaar. Overname van tekst en beeld is alleen toegestaan met bronvermelding. Aan de publicaties in deze krant kunnen geen rechten worden ontleend.

ISSN: 1571 – 9766. Oplage: 750 exemplaren. Kopij inleveren voor volgende uitgave: uiterlijk 1 mei 2020.

Redactieadres: Rotterdamseweg 55, 3332 AC Zwijndrecht of via e-mail: **pr@swaen.org**. De *Vergulde Swaen* is geopend elke woensdag en zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur en 's zondagsmiddags van 14.00 tot 17.00 uur. Informatie via e-mail: **info@swaen.org** of telefoon 078 - 612 56 81. Reserveringen: uitsluitend telefonisch (tijdens openingsuren).